

Kdo má zadnici pro veřejné vystoupení?

Bohuslav Brouk

Budoucí psychoanalytik, spisovatel, publicista, filosof, estetik, sociolog a biolog „se narodil, nikoliv vlastní vinou“ 19. listopadu 1912 v Praze. Mladší syn majitele legendárních obchodních domů Brouk a Babka se ve věku pouhých sedmnácti let dostává mezi své starší kolegy a přátele z řad české avantgardy. Stává se popularizátorem psychoanalýzy, čímž koresponduje se zájmem o podvědomí a sexualitu ze strany surrealistů – mimoto se snažil Freudovo učení a surrealistické úsilí o osvobození individua propojit se sociálním rozměrem marxismu. Nicméně důsledně prosazoval, a sám také teoreticky a prakticky zastával, naprostě odloučení vědy, umění a obecné kultury od jakýchkoliv ideologických dogmat. V r. 1934 se stal zakládajícím členem Surrealistické skupiny v ČSR, jejíž programový leták vydává vlastním nákladem. Během Protektorátu Čechy a Morava pracoval v Bílé labuti jako estetický poradce. V poválečném období publikoval komunistickou ideologii a praxi brilantně odhalující příspěvky, za něž byl komunisty ostře napádan. Po únoru 1948 je vyloučen ze Syndikátu českých spisovatelů, utíká za hranice, kde se po přechodném pobytu v německém utečeneckém táboře dostává do Paříže, Melbourne a nakonec do Londýna – tam působí jako pedagog na dvou polytechách. Umírá 19. ledna 1978.

Své provokativní, sarkasmem, skepticismem a demystifikacemi společenských (pseudo)hodnot, konvencí a morálky nabitě texty publikoval od 30. let, kdy debutoval v *Tvorbě a ReDu*; postupně se příspěvky objevily například ve *Zvěrokruhu*, *Erótické revue* (mj. proslulý esej *Onanie jakožto světový názor*), *Listu pro sociologii a psychologii*, *Českém životě*, *Nových prúdech v súčasom živote* nebo ve sbornících *Ani labuť ani Lúna* (pobuřující úvaha *Máchtvo kult*) a *Surrealismus* (oba 1936), doslovem o pornofilii doprovází klíčový text Jindřicha Štýrského *Emilie přichází ke mně ve snu* (1933). Uveřejňuje řadu publikací s širokou tematikou, často vydávaných jako soukromé

tisky – například *Autosexualismus a psycherotismus* (1935), *O smrti, lásce a žárlivosti* (1936), *Patologie životní zdatnosti* (1937), *Manželství – sanatorium pro méněcenné* (1937), *Stoupa života* (1938), *O funkcích práce a osobitosti* (1938), *Jazyková komika* (1941), *Lidé a věci* (1947) či *Plants Consumed by Man* (1975). Více na www.bohuslavbrouk.cz.

Zde je vybráno několik ukázek z díla Bohuslava Brouka.

Loutky sestrojené k ipsaci

Lidé, kteří zakrývají svou pohlavnost, opovrhují vrozenými schopnostmi, aniž by se mohli nad ně povznést. Odmítají být smrtelnými lidmi, avšak nejsou s to vymanit se ze smutného koloběhu života, jež umožňují a zaručují lidské pohlavní orgány. * I když iluzionují svou nesmrtelností a zbavují své chování i svou psýchu sexuálního charakteru, nezabývají se nikdy tělesného důkazu své živočišnosti. * Samo tělo těchto povznešených strhává je zpět k živočišnosti a desilucionuje jejich nadlidské sebevědomí. * V pornofilním díle umělecky zpracovaném je odpoutáno pohlaví od své skutečné biologické funkce a je pojímáno srchované rozkošnický bez svých rozplozovacích následků. * Umělec nedráždí puritány pro jejich pomíjejcnost, smrtelnost, již propadá i on sám, nýbrž pro jejich impotenci, sexuální méněcennost, již si přivodili v nerozumné touze po nadčlovčenství, nechavše zdegenerovati svůj sexus. * Dráždivé, kýčarské zpracování pornofilních námětů nemá jiné funkce a hodnoty než umělé loutky sestrojené k onanii (ipsaci). Taková díla jsou omezena na reálné sexuální akty a nemohou se odpoutati od ovzduší alkoholu. * Naproti tomu umělec roztáhl se po celém světě. Nechává nachcat moře, vysrat Himalaje, rodit města, onanovat tovární komíny etc.

Doslov k próze Jindřicha Štýrského Emilie přichází ke mně ve snu (1933)

Odvaha mrtvě žít

Lidé poutání k životu jsou vlastně poutáni ke svým bližním, a to láskou. V touze po lásce pečuje člověk o svůj život, jelikož smrt znamená ztrátu veškeré lásky, ztrátu nadějí v získání lásky, jakož i ztrátu lásky již dosažené. [...] Koneckonců docházíme takto k závěru, že lidé podstupují úmyslnou smrt vlastně ze „strachu před smrtí“. „Strach ze smrti“, nesnesitelnost pomýšlení na smrt, je ovšem projevem nepřekonatelné životní zízne, a tedy důkazem, že úmyslně umírající člověk se nepovzneš nad život, nýbrž, že naopak úmyslně zemřel, dychtěl po něm a nemoha se smířiti se svým osudem, jimž pozbyl možnosti životního úspěchu. Úmyslná smrt, stejně jako lpění na životě, je produktem neuhášené sentimentální zízne životní, následkem neschopnosti zřít se tužeb lásky neboli následkem neschopnosti

překonat nesnesitelnost pomýšlení na smrt. Proto nemůžeme vidět ani v úmyslném skonu, ani v životní houževnatosti hrdinství, nýbrž jen sentimentalitu a zbabělost. [...] Vzhledem k tomu, že jak úmyslná smrt, tak lpění na životě, je projevem pošetilým a zbabělým, je možno předpokládati, že rozumnou a hrdinnou je toliko naprostá lhstejnost k životu i smrti. Lhstejnost k životu je vskulku také rozumnou a hrdinnou, neboť jí lze dosíci jediné překonáním pošetilého smyslu života, zřeknutím se lásky, odvahou mrtvě žít.

O smrti, lásce a žárlivosti (1936)

Neškodná hovádka

Sportování je důsledek industrializace výroby. Použitím strojů [...] byl totiž člověk zbaven možnosti náležitého po-

nadále neúnavně pracovat a život chvátat. * Klamná, avšak nezdolná víra v dosažitelnost naprosté osobní spokojenosti je ovšem sociálně velmi blahodárná, neboť je zdrojem veškeré lidské aktivity, hybnou silou veškerého pokroku lidské civilizace a kultury. * Nedostiznost štěstí alespoň bezpečně zaručuje, že se z lidí, homines sapientes, nestanou šťastní, avšak slabomyslní a v sladké nečinnosti zapáchající vykalníci.

Bludnost jedné představy (1940)

Nacistická odbornost

Naše obecné vzdělání pokulhává zajisté značně za naším odborným vzděláním, a proto, pranýřujeme-li již dosavadní stav svého školství, bylo by spravedlivé poukazovati především na jeho nedostat-

Na snímku cca z poč. 30. let Bohuslav Brouk (vlevo) s Toyen a Jaroslavem Seifertem

hybu a náležitého vypětí tělesných sil při práci. [...] * [Sportovci] odvracejí své zájmy a afekty od politických a kulturních záležitostí, a tak se stávají pro společnost neškodnými hovádky. * Sport je zdravý a lidstvu prospěšný jenom proto, že vyhání mládež z hospod příliš zfilozofovaných do zelených niv a hájí vlastní blbosti.

Stoupa života (1938)

Pracovitost jako alkoholismus

To, co tak mnohé lidi žene z práce do práce, je hrůza před sebepoznáním. * Lidé nezdolně čínorodosti jsou jedinci, kteří nemají odvahu poznat trapnou pustotu svého já a uvědomit si nesmyslnost celého svého života, takže se oddávají horlivé práci, aby se nemohli zabývat sebou samými, to jest: aby se nemohli pohřížít v sebe, zpytovat se a řádně si ujasnit svou životní situaci. Agilnost pracovních lidí je tedy v podstatě útek před prázdnotou. * Nakonec docházíme tedy k paradoxnímu závěru, že pracovitost z hlediska subjektivního, osobního, je rovnocenná alespoň ve svém negativním smyslu alkoholismu. Vlastní nicota diktuje kategoricky někomu pít, pít a pít... a jinému zase pracovat, pracovat a pracovat...

Strach z oddechu: Úvaha o negativním smyslu lidské aktivity (1939)

Blahodárná nedostiznost štěstí

* Soudíme-li lidi požitkačské, nechť nám je míra jejich požitkářství, intenzita, s níž shledávají zabavení, měrou jejich vnitřní nespokojenosti [...] niterý zrod a účel požitkářství i pracovitosti [...] je stejný. * Čisté požitkářský život není nikterak blaženější než život člověka čínorodého, štvoucího se z lopoty do lopoty. * Člověk nepracující, oddaný jen rozkošem a radovánkám, ví nebo velmi brzy pozná, že všechny radosti života jsou chabé a člověku ke spokojenosti nedopomohou. Je zvykem tvrdit o lidech, nikdy k dílu ruku nepřiloživších, že nic o životě nevědí, avšak ve skutečnosti jsou to právě oni, kteří vědí o životě bezmála vše, a naopak lidé pracující, tvořící, vědí o něm vlastně strašně málo, takže mohou ve své fantazii snít o úžasných rozkoších, které je nám s to život poskytnout, a to je také onen důvod, pro který jsou ochotni vždy

Komunisti budou terorizovat

Zřejmě sa naši komunisti každú chvíľu usilujú *suspendovať demokratický režim*, a ak pomyslíme na to všetko, je vidieť, že i do volieb pôjdu s taktikou, neslučiteľnou so zásadami demokracie. Budú zastrasovať, terorizovať a pritom nie je vylúčené, že mnohí z ľudí, ktorí ich už prezreli, ich budú opäť voliť. Naši komunisti nesporne začnú pred voľbami ťažkú nervovú vojnu, aby si pokiaľ možno udržali svoje pozície, a preto je potrebné, aby sa demokratickej strane nespoliehali len na otrávenosť voľičstva z terajších pomerov, do ktorých sme sa dostali vďaka našej najväčšej strane. Naše demokratickej strane musia inkriminovanému získaniu duší pre komunistickú stranu rúzne čelit a nesmú sa mu prizerať so založenými rukami. Inak sa nedočakajú enormného posilnenia, a keby sa aj dočkali, nebolo by im asi mnoho platné, lebo komunisti, i keby boli v ešte menšej menšine, za takéhoto stavu svojimi *nedemokratickými* manévrami utláčali by rovnako ako doteraz. Ako vieme z terajšej praxe, nie sú predsa volebné výsledky ešte všetko. Demokratické zmysľanie ľudu,

proč! Třeba až Vás opustím, nemuče se hledáním důvodů mého odchodu. Hledala byste něco, čeho vůbec nebylo. Neodesel jsem od Vás ani proto, že se Vám udělal vřidek u řítě, ani proto, že v ranním slunci prozrazovala Vaše pleť blízký příchod prudké jesení. Neopustil jsem Vás ani pro plytkost Vaší duše, ani pro nevkus Vašich gest při svlékání. Natož proto, že bych snad proti Vám chtěl zvednout odboj! Odesel jsem, poněvadž nic není věčné, poněvadž od všeho se jednou musí odejít. Možná, že jsem na Vás prostě zapomněl pro příjemné posezení v kavárně nebo jen proto, že po zhlžení Vašeho baroka jsem pojednou neodolal zahledět se do prosté krajiny, vyzařující klid a smír. A konečně, nikdy jsem nikoho neopustil a nikdy nikoho neopustím, neboť slušný člověk je vždy a vždy sám a sám.

Dopisy z exilu přítím milenkám (1949)

Kdo má zadnici pro veřejné vystoupení?

Není nad svobodu a rovnost! Jistě alespoň pro toho, kdo si lubuje ve sprostotě, nevkusů a jiných neukázněných projevech lidové přirozenosti. S demokracií, s rovnostářstvím je to podobné jako s nudismem. Proč bychom se měli stydět za nahotu? Která róba je vkusnější než krásné lidské tělo? Ale kdo má opravdu krásné tělo? Kdyby všichni lidé chodili nazí, nechtěl byste asi už nikdy vyjít na ulici, kde by v záplavě hnusné nebo alespoň komicky působících těl zanikla sebekrásnější těla. Přiznejme si, kdo má zadnici opravdu vhodnou pro veřejné vystoupení? Je jisté, že jen málokdo má tělo nepohoršující naše estetické a erotické smysly, a z toho důvodu je jistě nerozumné doporčovat, aby všichni lidé chodili nazí, aby se všichni lidé oddávali nudismu. A právě tak je nesmyslné hlásat ideu rovnoprávnosti, demokracie a svobody, poněvadž ještě méně lidí má ducha neurážejícího nejzákladnější pravidla logiky a vkusu. Většina lidí jsou blběci, duševní kretění, a v zbývající hrstce lidí zavládají pak ještě značné rozdíly v míře jejich kultivovanosti. Jaký je to pak nesmysl, usilovat o jejich zrovnoprávnění? Proč má mít stejné hlasovací právo imbecil, nestoudný politikář, negramota a politicky kultivovaný člověk? Kdyby mrzčactví ducha bylo neméně zjevné a nepřezíratelné jako neforemnost těla, byli by jistě demokraté pokládáni za nejzřetnější sektu na světě, za větší bláznů a nemravů než nudisté. Demokracie je politický nudismus a je škoda, že uplyne ještě mnoho vody, než se to pozná a než se uzná, že posadití v čelo vlády všelike kancelářské generály, obchodníky galantním zbožím nebo truhlářské tovaryše je mnohem nechtutnější a osudnější než nechat proměnovat po plážích nahé stokolové baby.

O svobodě a demokracii (1951)

Ukvapená učení

[...] To, co pro sociologii znamená dialektický materialismus, znamená, ne-li více, psychoanalýza pro psychologii. Leč freudismus má na druhé straně s marxismem i mnohé nectnosti. Právě tak jako Marx s Engelsem vybudoval na základě svých sociologických poznatků celou filosofii, tak i Freud se snažil na základě svých psychologických poznatků vytvořit kompletní světový názor a rovněž jako Marx i Freud teoretisoval všelike mechanismy, jejichž platnost je mnohem více než pochybná. Dále pak i Freud se projevily přespříliš jednostranným a právě tak jako Marx nedbal jiných motivů, než které sám objevil. Jinými slovy řečeno, jak marxismus, tak freudismus jsou ukvapenými učením, což však nikterak nesnižuje hodnotu jejich základních objevů. [...]

O šalbě svobody a filosofie (1954–1958, rkp.)

Svoboda je toliko pocit

Průzkumem pojmu svobody jsme zjistili, že nesvoboda je pouhý pocit, který vzbuzuje naše rozhodování, přichází-li do konfliktu s našimi přáními na základě své sociální determinace. Jiné svobody neexistují: jsou toliko artefakty našich myšlenkových konstrukcí. Svobodáři ve snaze zaručit člověku nějaký nadpřirozený atribut, který by ho povznášel nad ostatní živočichy a přírodu vůbec, snili ve velikých formách o jakési konstituční svobodě lidské. Člověk je prý kategoricky jinou bytostí než ostatní živočichové, poněvadž je tvorem svobodným. Ve skutečnosti není však člověk ani svobodný, ani nesvobodný, nýbrž může se toliko cítit svobodným právě tak jako nesvobodným. Lidská (eventuální) svoboda vyplývá nikoliv z konstitute, ale z koexistence lidské. Člověk se může cítiti svobodným, respektive nesvobodným, toliko ve vztahu k jiným lidem; námi definovaná nesvoboda a svoboda je toliko koexistenční, tkvící vždy jen a jen v pouhém pocitu nesvobody nebo absenci tohoto pocitu. [...]

Problém svobody v lidské kultuře (Svědectví, 1960)

připravil Viktor A. Debnár

vyjádrené vo voľbách, sa musí dostať plne k slovu tiež v praxi, a preto treba, aby bolo zastupovanie vo verejnom živote ozaj statočnými, rozhodnými a neústupnými predstaviteľmi, odolnými voči každému vyhrážaniu a zastrasovaniu. [...]

Demokracii do nového roku (Nové prúdy v našom súčasnom živote, 11. 1. 1948)

Slušný člověk je vždy sám

Elementárně se projevuje nemoudrost lidstva především tím, že lidé se na vše ptají: proč? Vidí-li opilec, zajímá je především, proč se opijí, a vyzkoumají-li v jeho životě nějakou tragedii, jako rodinný rozvrát, nešťastnou lásku, sociální deklasaci a podobně, jsou vrcholně spokojeni, neboť si jsou jisti, že již objevili příčinu alkoholismu u onoho člověka. Kdyby jim některý opilec řekl, že pije jen tak, proto, že neví, proč by nepil, nejen že by mu vůbec nevěřili, nýbrž by ho vůbec nechápali. Jako malí děti, které jim samým jsou nesnesitelné svým neustálým proč?, pídí se lidé ve všech směrech po příčinách a pro samá proč si znemožňují nakonec i samý život. Není třeba naivnější problematiky, než pátrat po smyslu života. Jaký má život smysl a má-li vůbec smysl, táží se lidé, ačkoliv smysl, respektive nesmyslnost života, jsou jen artefakty intelektu, a to ještě bláhovější než třeba pojem konečnosti a nekonečnosti vesmíru. Jenže co naplat, lidé si vždy nějaký smysl života vymyslí a nejsou ochotni se ani obrátit v postelí z boku na bok jen tak. Jejich život je plánován a pro samé úkony a cíle neokusí lidé ani života. Nevzpomenou rozkvétající trnky, neboť spěchají na nádraží, nepokochají se zarůžovělým obláčkem, poněvadž zpytují, na co na vše z plánovaných věcí během dne zapomněli, nezahledí se z okna do šira, ježto si musí přerovnat knihovnu nebo vyřídít korespondenci atd. Lidé plánují každý svůj pohyb a tisíce úkony, jimiž se denně hmoždí, jsou nakonec usměrniovány nadplánem, cílem, v němž spatřují vrcholný cíl svého života. Bičuje je touha po vyniknutí, usilují o nejrůznější kariéry, a proto nemají na samý život čas, ba ani chuť, neboť proč by se dívali do oblak, proč by se celé hodiny povalovali na březích řeky, proč by vyesedávali za okny kavárny, když nevědí proč? Samá proč umořila život a nejšťastlivější lidé západní civilizace jsou tak nalinkovaní, jak ještě nebyl žádný opilec. [...] Chcete-li být, má drahá, moudřejší: žijte a zanechte samých

Závažnost obecného vzdělání (1946)

Na diplomaticčnost seru

[...] svět bude takový, jaký si jej uděláme, a je trapný pohled na intelektuály, kteří jen trpně registrují potlačování svobody. Já po takových zbabělích a oportunistech pliji!, třebaže je chápu. [...] Jediné, co uznávám z Tvých výtek, je má nediplomaticčnost. Někdý přestřelím a neměl bych to dělat, ale na druhé straně nepovažuj každý můj jev, odchylný od veřejného mínění, za nediplomatický. Je nutno zápatit o lepší zítřek, i když to není často podle smérnic Národní fronty. Na diplomaticčnost, kterou musil veřejně člověk zachovávat za Ády – se vyseru! Patří-li k pokrokovosti hejslovanství, antisemitismus, nekritická odevzdanost do vůle vlády, nacionalismus a jiná fašounství – budu se rád zvátí reakcionářem.

Dopis architektovi Karlu Honzíkovi (Louny, 15. 9. 1946)